

Zbog bezbednosti dece koja su pohađala nastavu na oko 130 metara od kopa uglja u naselju Vreoci, inspekcija je EPS-u naložila izmeštanje nastave i otkup kuća od meštana koji se još nisu iselili. Iz EPS-a navode da situacija nije opasna.

Usled radova na površinskom kopu uglja u naselju Vreoci došlo je do pucanja zemlje i stvaranja klizišta zbog kog se jalovina sa ivice urušavala ka unutrašnjosti kopa. Najbliža pukotina Vreocima se nalazi svega 37 metara od prvog domaćinstva i oko 130 metara od Osnovne škole Diša Đurđević.

Na najvećem kopu uglja u centralnoj Srbiji, Polju „D” Rudarskog basena Kolubara, ugajl se iskopava već pola veka. Kako se radovi približavaju naselju, nadležni iz Elektroprivrede Srbije (EPS) godinama rade na iseljavanju meštana, koje tek treba da se dogodi za 239 domaćinstava. Početkom 2017. godine su se u zemlji pored kopa pojavile tri pukotine. Inspektor rudarstva je u vanrednom nadzoru 28. februara konstatovao da je zbog pukotina došlo do pojave klizišta te da je potrebno hitno izmestiti školu i rešiti pitanje eksproprijacije preostalih domaćinstava - do sredine aprila. Naložio je i sanaciju klizišta i utvrđivanje uzroka njegovog nastajanja do kraja marta.

Sredinom marta održan je sastanak na kom su prisustvovali predstavnici osnovne škole, Mesne zajednice Vreoci, opštine Lazarevac, na čijoj teritoriji se Vreoci nalaze, i EPS-a, u čijem je Kolubara vlasništvu. Nakon sastanka EPS je izradio dokument, koji je potpisao direktor Milorad Grčić, u kome ukazuje na „ozbiljnost novonastale situacije”, kao i da je “u cilju otklanjanja opasnosti po bezbednost dece, prosvetnih radnika i osoblja osnovne škole” potrebno hitno izmeštanje ili prekid nastave.

Potom su održani roditeljski sastanci tokom kojih je roditeljima pročitana dopis EPS-a. Neki od njih tada su prvi put čuli šta se dogodilo i o tome obavestili organizaciju Centar za ekologiju i održivi razvoj (CEKOR).

Iako je prošlo mesec dana od izveštaja inspektora, iz EPS-a su CEKOR-u, u dva imejla od 20. i 27. marta, negirali problem, navodeći da je “zbog blizine rudarskih radova”, radi bezbednosti, potrebno da se nastava izmesti, ali da je to ranije planirano.

Đaci Diše Đurđevića od 29. marta idu u istureno odeljenje ove škole u Novom Medoševcu. Za CINS iz EPS-a navode da su “radi predostrožnosti ... preduzeli aktivnosti na izmeštanju nastave iz škole i domaćinstva koja su u neposrednoj blizini”, ali da se ne može govoriti o klizištu već o inicijalnim pukotinama zbog kojih “ni u jednom trenutku nije postojala nikakva opasnost ni po građane ni po imovinu”.

Na pitanje o uzrocima klizišta nisu odgovorili, osim da su se “pukotine pojavile zbog narušavanja prirodne ravnoteže”. Raseljavanje naselja su, kako navode, svakako planirali u prvoj polovini ove godine.

Prema navodima meštana, iz Kolubare su ih tokom marta više puta pozivali na sastanke ili im dolazili u kuće i vršili pritisak na njih da se hitno isele. Kažu da im nijednog trenutka nisu dali da vide izveštaj inspektora niti im nudili druga dokumenta kojima bi potvrdili stanje u Vreocima.

Prema izveštaju o proceni uticaja plana regulacije za naselje Vreoci na životnu sredinu, zaštitno odstojanje naselja od kopa mora biti na minimum 200 metara, kako bi se ublažili buka, vibracije i aerozagađenje iz kopova na stambene i druge objekte.

Iz EPS-a CINS-u navode da je "minimalna udaljenost od škole do fronta rudarskih radova 140 metara, a radovi na prvoj etaži na toj udaljenosti bili su zaustavljeni pre pojave pukotina".

Radovi na kopu i iseljavanje Vreoca

Rudarski basen Kolubara najveći je izvor uglja za EPS, a u njemu se godišnje eksploatiše dovoljno lignita za proizvodnju više od polovine ukupne električne energije u Srbiji. Najveće količine lignita kopaju se u najvećem kopu - Polju „D” - gde je u februaru došlo do klizišta. Zbog širenja kopa, postupak iseljenja stanovnika Vreoca traje od 2007. godine, prema planu EPS-a i opštine Lazarevac, a podrazumeva otkup objekata i zemlje od vlasnika. Prvobitni rok za rešavanje imovinsko-pravnih odnosa je sa 2015. pomeren na 2018. godinu. Izmeštanje osnovne škole bilo je planirano za narednu školsku godinu, nakon dogradnje postojećeg objekta u Novom Medoševcu.

Od ukupno 849 domaćinstava u Vreocima do sada je u potpunosti isplaćena naknada za njih 610, a u toku su postupci za još 239 domaćinstava. Neki od njih su u razgovoru sa novinarima rekli da trpe pritiske da odu iz svojih kuća, što je EPS negirao.

Mnogi su već dobili su novac i odselili se. Drugi nisu bili zadovoljni uslovima pod kojima je EPS želeo da otkupi njihovu imovinu, zbog čega se godinama vode sudski postupci. Kažu da se boje da, ukoliko sada odu iz svojih kuća, neće dobiti ono što im pripada.

Ivan Toločkov sa suprugom živi na oko 130 metara od pukotina, svega dvadesetak metara od osnovne škole. Kaže da mu iz EPS-a nude otkup stana bez terase i podruma, kroz koje se ulazi u kuću. Pomoćni objekti takođe ne ulaze u cenu, a nisu pristali ni da mu nadoknade troškove ulaganja u stan, sopstveni sistem za dotok vode koji je morao da ugradi jer voda često nestaje.

"Pristali su da nam plate ovih 63 metara kvadratnih koji pišu u Ugovoru (o otkupu stana). To je površina stana koja se grejala, tako su nekada pravljene ugovori. Za podrum i terasu smatraju da su ostali oni vlasnici, iako u kupoprodajnom ugovoru piše da sam ja vlasnik svega, a ne suvlasnik", kaže Toločkov. Njegov otac je kupio stan od termoelektrana Nikola Tesla i Kolubara 2006. godine.

Kaže da mora redovno da kreči jer su na zidovima kuće vidljive pukotine, a kamin se primetno odvojio od zida. Takvo stanje na objektima novinari CINS-a videli su i u mestu Drmno kod Kostolca, gde su oštećene kuće meštana koji žive blizu kopa uglja – zbog radova u kopu.

Sličan problem Toločkovom ima i komšija, Ranko Ranković, koji je stan proširio pre donetog plana za iseljenje, zbog čega traži da mu se isplati realna cena za stan od 57 metara kvadratnih, umesto 45 koliko piše u kupoprodajnom ugovoru.

On je dve decenije bio bagerista u Kolubari zbog čega razume da napredovanje kopa ne može da zaustavi, niti to želi: “Meni nije u interesu da zaustavim kop, ali tako mi se nameće. Meni je u interesu samo da mi se plati ono što je moje i ništa više”.

Sagovornici CINS-a kažu da će izaći iz svojih kuća kad im EPS bude isplatio svu imovinu. Njih su, tokom posete novinara, zvali iz Kolubare da najave da će doći za nekoliko dana da procene imovinu koju su do sada odbijali da plate.

Zbog pojave klizišta, 9. marta su predstavnici Kolubare posetili porodicu Nebojše Mitrovića, koji u kući na oko 200 metara od kopa živi sa suprugom i petoro dece. Supruga Snežana kaže da su „mahali papirom“ koji nije uspela da vidi i govorili da je potrebno da se hitno presele zbog klizišta.

Mitrovići smatraju da pre dve godine za kuću i pomoćne objekte nisu dobili dovoljno novca da bi mogli da sagrađe druge. Da bi otišli čekaju da se reši spor oko cene otkupa zemljišta na kom uzgajaju ovce od kojih se porodica izdržava.

Iz EPS-a za CINS navode da su sve aktivnosti inače bile planirane za prvu polovinu 2017. godine te da to nema veze sa dešavanjima u kopu. Dodaju da neki vlasnici kojima je isplaćena naknada ranije nisu pristajali da izađu iz svojih kuća.

“Kada su se pojavile pukotine u zemljištu u blizini objekta škole i okolnih domaćinstava, želeći da vlasnike domaćinstava dobronamerno upozna sa novonastalom situacijom i sa činjenicom da treba da se isele iz davno isplaćenih eksproprisanih objekata, predstavnici RB Kolubara su sa nekima od njih razgovarali. Ističemo da u tim razgovorima nije bilo niti pretnji niti prisile. Veoma je važno da javnost zna da su postupci iseljenja odavno inicirani pred organom uprave”, navodi se u odgovoru EPS-a.

Radiša Sindelić, predsednik Mesne zajednice Vreoci, kaže da je zadovoljan šta je EPS do sada uradio za Vreoce.

“Naš je bio jedini cilj da dođemo do sporazuma o konačnom preseljenju koji smo potpisali u junu prošle godine. (...) Znamo situaciju u Vreocima, ljudi jedva čekaju samo kad će više da se presele, tako da je svima interes u tome da se ne koči ništa, da se to sve obavi kako treba”, rekao je Sindelić za CINS

Srbija: Hitno iseljavanje zbog klizišta na kopu u Kolubari

Izvor: cins